

PRESSEMEDDELELSE fra EU's Narkotika-agentur i Lissabon

EONN'S ÅRSBERETNINGER 2003: SÆRLIG FOKUS PÅ UNGE

Stigende bekymring over festdrikkeri og intensivt narkotikaforbrug blandt udsatte unge

(22.10.2003 LISSABON/**OFFENTLIGGØRELSE KL. 10.00 CET**) Der er stigende bekymring i Europa over det forøgede festdrikkeri og storforbrug af stoffer blandt et lille, men betydningsfuldt antal udsatte unge.

Og tidens komplekse og ændrede stofbrugsmønstre er en stadig større udfordring for de politiske beslutningstagere. De unge har nu adgang til flere slags stoffer, ligesom stadig flere indtager dem i kombination med alkohol.

Disse spørgsmål gennemgås i dette års **Årsberetninger** om narkotikasituationen i de **15 EU-medlemsstater** og **Norge** og de **13 EU-tiltrædelses- og ansøgerlande** ⁽¹⁾, som offentliggøres i dag i **Strasbourg** af **EONN**, **EU's Narkotika-agentur i Lissabon**. Begge beretninger sætter særlig fokus på unge og fremhæver for første gang brugen af alkohol og ulovlige stoffer.

Georges Estievenart, **EONN's administrerende direktør**, sagde i forbindelse med offentliggørelsen: "Narkotikabrug blandt unge er steget støt i de **15 EU-medlemsstater** i løbet af de sidste 10 år. På trods af visse tegn på en stabilisering blandt den brede mængde af unge i flere vesteuropæiske lande kan der ikke dokumenteres noget signifikant fald, navnlig blandt de mest udsatte."

Han tilføjede: "**EU** skal arbejde hårdt for at opfylde narkotikahandlingsplanens målsætning – at nedsætte stofbrug betydeligt blandt unge under 18 år inden 2004. En af løsningerne er at satse mere på forebyggelse blandt de udsatte grupper og der, hvor narkotika- og alkoholbruget er størst."

I de **10 central- og østeuropæiske lande** steg antallet af personer som mindst en gang i livet har taget alkohol og ulovlige stoffer i slutningen af 1990'erne. I forhold til **EU** er brugen af heroin, ecstasy og stimulerende stoffer særlig høj blandt unge i visse **central- og østeuropæiske lande**, og muligheden for, at der opstår alvorlige problemer i området, er fortsat høj. I disse lande er der et anerkendt behov for forebyggelsesarbejde, og programmer med deltagelse af skoler, peergrupper og lokalsamfund er begyndt at vinde indpas.

I de sidste ti år er der registreret i alt 3 103 narkotikarelaterede dødsfald blandt unge under 20 år i **EU**, og tallet er steget støt fra 161 i 1990 til 349 i 2000. Tilsvarende tal findes ikke for **Central- og Østeuropa**.

Unge er truet af alkohol

I **EU** og **Central- og Østeuropa** er alkohol det hjerneskadende stof, der bruges mest af de unge, og som ikke må overses i analysen af de sundhedsmæssige og sociale konsekvenser af deres stofbrug.

Skoleundersøgelser blandt 15-16-årige i **EU** viser, at mellem 36% (**Portugal**) og 89% (**Danmark**) har været fulde på et tidspunkt i deres liv. Der blev indberettet øget festdrikkeri – mindst fem genstande efter hinanden inden for den seneste måned – i slutningen af 1990'erne, navnlig i **Irland** (fra 47% til 57%) og **Norge** (fra 37% til 50%). Til sammenligning nåede antallet af personer, som havde prøvet cannabis, sit højdepunkt 35% (**Frankrig**) for den samme aldersgruppe i samme periode. Alkoholindtag er udbredt i **Central- og Østeuropa**, hvor lovene, som skal beskytte de unge, ofte ikke håndhæves tilstrækkeligt. I næsten alle **10 lande** oplyser

næsten to tredjedele af de 15-16-årige, at de har været fulde mindst en gang i deres liv. Antallet af personer, som er vant til at drikke – og som har drukket alkohol mindst 40 gange i deres liv – steg i mindst seks af disse lande mellem 1995 og 1999. For eksempel fra 22% til 41% i **Den Tjekkiske Republik** og fra 18% til 26% i **Polen**.

De unges uvilje mod fuldskab varierer meget i **EU** – og er generelt stærkest i de sydlige lande og svagest mod nord. Omtrent 80% af de unge **italienere** er imod fuldskab sammenlignet med 32% i **Danmark**. Den manglende accept af andre stoffer varierer mindre – for eksempel varierede uviljen mod ecstasy fra 71% blandt 15-16-årige i **Grækenland** til 90% i **Danmark**. I de **central- og østeuropæiske lande** er under 49% imod ugentligt fuldskab i **Den Tjekkiske Republik**, mens tallet er 70% og derover i **Estland, Ungarn, Letland, Litauen og Slovenien**.

Narkotika og alkohol er mere udbredt blandt drenge end blandt piger. Men forskellen er i færd med at udlignes. Piger indtager i højere grad receptfrie beroligende midler og sedativa eller alkohol sammen med "piller."

Faren forbundet med opløsningsmidler overses ofte

Et ofte overset problem, som har stor indflydelse på folkesundheden, er ifølge **EONN** de unges brug af opløsningsmidler og stoffer til inhalering.

Efter alkohol og cannabis er disse stoffer de mest brugte blandt 15-16-årige i **EU**. Udbredelsen er størst i **Irland** (22%), **Det Forenede Kongerige** (15%), **Grækenland** (14%) og **Frankrig** (11%). Tallet er lavest i **Portugal** (3%). I en række **central- og østeuropæiske lande** viser anekdotiske oplysninger, at der er betydelige problemer med brugen af opløsningsmidler.

Der blev registreret ca. 1 700 dødsfald som følge af disse stoffer blandt unge i **Det Forenede Kongerige** alene i perioden 1983-2000. På trods af den betydning, der tillægges dødsfaldene forbundet med ecstasy og andre kontrollerede stoffer, kan brugen af opløsningsmidler udgøre en større akut sundhedsmæssig risiko for unge.

Ændrede mønstre for cannabisbrug

Cannabis er stadig det mest anvendte ulovlige stof blandt unge i Europa, men tallene varierer meget. I en række **EU-medlemsstater** og **Den Tjekkiske Republik** har ca. en tredjedel af de 15-16-årige prøvet stoffet mindst en gang, dvs. **Danmark** 24%, **Nederlandene** 28%, **Spanien** 30%, **Irland** 32% og **Det Forenede Kongerige, Frankrig og Den Tjekkiske Republik** 35%. I andre lande er tallene meget lavere – **Portugal** (8%), **Sverige** (8%), **Grækenland** (9%) og **Finland** (10%).

I lande med et højt forbrug af cannabis synes tendenserne at nærme sig hinanden. Men i lande med et lavere forbrug er billedet mindre tydeligt. I lande med høj andel af 15-16-årige som har taget cannabis mindst en gang – **Irland, Nederlandene og Det Forenede Kongerige** – er skønnene stabile eller let faldende. Dette kan skyldes, at mæthedspunktet for bruge er nået.

Sandsynligheden for, at unge eksperimenterer med cannabis, stiger kraftigt med alderen. Tallene for 2001 viser, at brugen blandt drenge i **Frankrig** er tredoblet i aldersperioden 13 år (13,8%) til 18 år (55,7%). De viser også, at drenge har et mere intensivt forbrug af cannabis end piger. For eksempel har 13,3% af **franske** drenge og 3,6% af pigerne brugt stoffet intensivt.

Selvom de unge under 20 år udgjorde mindre end 10% af samtlige klienter i behandling for stofmisbrug i **EU** i 2001, indberettede over halvdelen cannabisbrug som deres største narkotikaproblem.

Blandet billede af andre ulovlige stoffer

Brugen af ecstasy og amfetamin er fortsat stor i specifikke grupper, såsom partymiljøet. Men ifølge dette års beretning er der ikke tegn på en dramatisk stigning i brugen i **EU**. Mens ecstasybrugen var høj i 1995 – i **Irland, Italien og Det Forenede Kongerige** – ses der nu en vis tilbagegang. Men hvor forbruget før var begrænset, opleves der nu en stigning – i **Danmark, Portugal, Finland, Norge og Central- og Østeuropa**.

Der rapporteres om relativ høj langtidserfaring blandt de 15-16-årige i **Letland** (6%) og i **Den Tjekkiske Republik, Litauen og Slovenien** (4%).

Den eksperimenterende brug af kokain og heroin er relativt sjælden blandt skoleelever – normalt under 2% i **EU**, om end højere i **Central- og Østeuropa**, hvor **Litauen** toppe med 4,1%. Men tallet er højere blandt udsatte grupper af unge, såsom lovovertrædere, elever, der dropper ud af skolen, og hjemløse, som ofte er dårligt repræsenteret i skoleundersøgelserne. Næsten alle **EU**-medlemsstater udviser bekymring for den mulige stigning i kokain- og base/crack-kokainmarkedet for unge problematiske stofbrugere, selvom skønnene over forbruget fortsat er lave.

Initiativer over for unges forskellige behov

Der er en stigende anerkendelse af, at narkotika- og alkoholproblemer er nært forbundet, og at mønstrene for indtagelse af narkotika blandt unge er blevet mere forskelligartede. Ud over at satse på det generelle narkotika-forebyggende arbejde i skoler og lokalsamfund er **EU** begyndt at fremme projekter rettet mod de grupper, der er mest udsatte for narkotika- og alkoholproblemer. Disse projekter har til formål at forebygge stofbrug ved at styrke de unges selvtilid og evne til at løse problemer og ved at hjælpe med at takle de risici, der forbundet med f.eks. at bo i et narkotikamiljø. Sådanne initiativer er stadig sjældne i **Central- og Østeuropa**.

Udbredelsen af narkotika blandt de unge er ofte større i visse miljøer, såsom dårligt stillede områder i den indre by. **Irland, Portugal og Det Forenede Kongerige** er de eneste **EU**-medlemsstater, der kortlægger de dårligst stillede områder og indfører specifikke, intensive forebyggelsesprogrammer. I **Tyskland, Østrig og Norge** har man evalueret programmer med henblik på at hjælpe skolelærere med at identificere og bistå elever, der bruger narkotika. Særlige foranstaltninger i **Irland og Det Forenede Kongerige** har bidraget til at holde skoleeleverne væk fra stoffer. Andre programmer i disse to lande samt i **Spanien og Portugal** fokuserer på elever, der dropper skolen. Evalueringer viser, at sådanne foranstaltninger skal være rettidige og tilstrækkeligt intensive for at lykkes. Der er udviklet specifikke programmer for unge lovovertrædere i **Tyskland, Finland og Det Forenede Kongerige**, som tilsyneladende bevirker, at færre gentager forbrydelsen. Forebyggende initiativer rettet mod udsatte fritidsstofbrugere i partymiljøer omfatter ofte andre unge og giver information og passende støtte – f.eks. i **Spanien, Frankrig og Nederlandene**. Hjælpelinjer og websteder kan være supplerende faciliteter, selvom undersøgelser viser, at informering ansigt til ansigt er bedre accepteret.

Marcel Reimen, formand for EONN's bestyrelse, udtalte i dag: "Problemerne med stofbrug blandt unge er ofte koncentreret i specifikke grupper og lokalsamfund. Vi må huske at inddrage dette faktum i et bredere nationalt og europæisk perspektiv og sørge for, at vi fokuserer på dem, der har størst brug for hjælp."

Bemærkninger til redaktørerne

⁽¹⁾ Beretningens kapitel om unge omfatter kun de 10 central- og østeuropæiske lande.

- **Årsberetning 2003: narkotikasituationen i Den Europæiske Union og Norge** (tilgængelig på de 11 EU-sprog og norsk på <http://annualreport.emcdda.eu.int>). Se de udvalgte problematikker vedrørende: **narkotika- og alkoholbrug blandt unge, social udstødelse og reintegration** samt **offentlige udgifter til efterspørgselsbegrænsning** (kapitel 3).
- **Annual report 2003: the state of the drugs problem in the acceding and candidate countries to the European Union** (Årsberetning om narkotikasituationen i EU's tiltrædelses- og kandidatlande, tilgængelig på engelsk på <http://candidates.emcdda.eu.int>). Se de udvalgte problematikker vedrørende: **narkotika- og alkoholbrug blandt unge, narkotikarelaterede smitsomme sygdomme** samt **narkotikastrategier** (kapitel 2–4).
- **Kilderne** til disse udvalgte problematikker vedrørende unge omfatter: Nationale Reitox-rapporter 2002, det europæiske skoleundersøgellesprojekt/ESPAD (1995 og 1999); offentliggjort og ad hoc forskning og regeringspublikationer om narkotika- og alkoholbrug blandt unge (til 2003).
- **Pressemeddelelserne** kan downloades fra http://www.emcdda.eu.int/infopoint/news_media/newsrelease.cfm
- En **europæisk konference om narkotikabrug blandt unge** vil finde sted i Malaga fra den 30.–31. oktober (nærmere oplysninger findes på <http://www.emcdda.eu.int>). **EONN** offentliggør et nyt strategidokument i denne forbindelse med fokus på narkotikabrug blandt udsatte unge (<http://www.emcdda.eu.int/infopoint/publications/focus.shtml>).